

รูปแบบการปรับตัวเพื่อเพิ่มความสามารถการแข่งขันของผู้ประกอบการค้าชายแดนไทย-ลาว

วงศ์ธีรา สุวรรณิน¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อค้นหารูปแบบการปรับตัวเพื่อการแข่งขันของผู้ประกอบการค้าชายแดนไทย-ลาว หลังเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดอินโดจีนจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 499 ราย ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลหลักได้แก่ สถิติวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวของผู้ประกอบการเพื่อการแข่งขันได้รับอิทธิพลทางตรงจากสถานการณ์การค้าชายแดน และสถานการณ์การค้าในตลาดอินโดจีน โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.58 และ 0.35 ตามลำดับ และยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากสถานการณ์การค้าชายแดน ผ่านสถานการณ์การค้าในตลาดอินโดจีน โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.33 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สถานการณ์การค้าชายแดนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวเพื่อการแข่งขันของผู้ประกอบการค้าชายแดนไทย-ลาวหลังเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมากที่สุด

คำสำคัญ: การปรับตัวเพื่อการแข่งขัน, ผู้ประกอบการค้าชายแดน, ตลาดอินโดจีน

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์, หลักสูตรธุรกิจระหว่างประเทศ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ที่อยู่: 2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240 โทร. 02-3108000,
Email: nok1997@hotmail.com

The Adaptation Pattern for Enhancing Competitiveness of Thai-Lao Border Trade Entrepreneurs

Wongtheera Suvannin¹

Abstract

The main objective of this research was to explore an adaptation pattern of entrepreneurs in Thai-Lao border for enhancing competitiveness after integration into ASEAN Economic Community. The sample size was 499 Indo-china market entrepreneurs selected by multistage sampling method. Structural equation modeling was the main statistical technique adopted for analytical purposes. It was revealed that both border trade situations and Indochina market trade situations had direct causal effects on an adaptation of entrepreneurs with the estimated path coefficients of 0.58 and 0.35 respectively and also had indirect effects from border trade situations via Indochina market trade situations equaled 0.33 with statistically significant at $p = 0.05$, border trade situations being the most influential variable on the adaptation of entrepreneurs in Thai-Lao border for competitiveness after the establishment of the AEC.

Key words: Competitive adaptation, border trade entrepreneurs, Indo-China market

¹Assistant Professor, International Business Program, Faculty of Business Administration Ramkhamhaeng University.
Address: 2086 Ramkhanhaeng Road, Huamak District, Bangkok Sub-district, Bangkok 10240 Tel.02-3108000
Email: nok1997@hotmail.com

บทนำ

ประเทศไทยมีพื้นที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านหลายแห่งและมีกิจกรรมการค้าชายแดนที่มีการแลกเปลี่ยนสินค้ากันอย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการส่งออกและนำเข้าสินค้า ซึ่งก่อให้เกิดรายได้อย่างมากและมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม จากการศึกษาพบว่า จังหวัดที่มีประตูการค้าติดกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านและมีอัตราการสร้างรายได้จากการค้าชายแดนมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ หนองคาย สระแก้ว มุกดาหาร ตาก และเชียงราย (ศรีโพธา, 2557) อย่างไรก็ตาม พื้นที่เศรษฐกิจที่น่าสนใจอย่างยิ่ง คือ จังหวัดมุกดาหาร เนื่องจากเป็นจังหวัดยุทธศาสตร์ที่ทางภาครัฐได้ประกาศให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษเพื่อพัฒนาในด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ประกอบกับการมีสะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 2 อันเป็นประตูสู่การเชื่อมโยงความเจริญด้านการคมนาคมขนส่ง การค้า และการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้จังหวัดมุกดาหารกลายเป็นจังหวัดยุทธศาสตร์นำร่องในการพัฒนาให้เป็นเมืองคู่แฝดร่วมกับแขวงสะหวันเขต สปป.ลาว (ตีวงศ์, 2557)

ตลาดอินโดจีนจังหวัดมุกดาหารถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางตลาดการค้าระหว่างประเทศที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากเป็นแหล่งพักและกระจายสินค้าไปยังภูมิภาคอื่น ๆ ในประเทศไทย และเป็นแหล่งรวมสินค้านำเข้าจากหลายประเทศ เช่น รัสเซีย จีน เวียดนาม และสปป.ลาว สินค้าที่นำเข้าส่วนใหญ่ มักจะเป็นประเภทเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้ไฟฟ้า เซรามิก เครื่องอุปโภคบริโภค นอกจากนี้ยังมีสินค้าประเภทพื้นเมืองของชาวจังหวัดมุกดาหารที่นำมาจำหน่ายในตลาดอินโด

จีนด้วย เช่น ผ้าไหม ผ้ามัดหมี่ เครื่องจักรสาน และอื่น ๆ เป็นต้น (เต็มธรรม สิทธิเลิศ, 2557) ทำให้ตลาดอินโดจีนจังหวัดมุกดาหารได้กลายเป็นสถานที่จับจ่ายใช้สอยสินค้าทุกประเภทของนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศ ทำให้เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของจังหวัดตามนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลอีกทางหนึ่งด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงเทศกาลสำคัญ เช่น งานนมัสการพระธาตุพนม เทศกาลไหลเรือไฟนครพนม เทศกาลแห่ประสาธน์ผิงสกนนคร บุญแห่บั้งไฟโยธธรร แห่งเทียนเข้าพรรษาอุบลราชธานี ซึ่งพบว่ามียกนักท่องเที่ยวจำนวนมากผ่านมาทางจังหวัดมุกดาหาร และมาแวะชมสินค้าในตลาดอินโดจีน ทำให้การแลกเปลี่ยนสินค้าไม่ว่าจะเป็น การนำเข้าและการส่งออกไม่เจียบเหงาตลอดทุกห้วงฤดูกาล สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่พบว่า จังหวัดมุกดาหารเป็นเมืองที่มีการค้าชายแดนส่งออกสินค้าที่มีมูลค่าสูงเป็นอันดับ 2 รองจากด่านสะเดา จังหวัดสงขลา (โภคสวัสดิ์, 2557)

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างเต็มรูปแบบ สถานการณ์การค้าชายแดนบริเวณพื้นที่จังหวัดมุกดาหารมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก สินค้าผลิตภัณฑ์ที่นำเข้าและส่งออกมีความหลากหลายมากขึ้น ส่งผลให้การควบคุมคุณภาพสินค้าและการคัดกรองสินค้าทุกประเภทค่อนข้างทำได้ยากลำบาก อีกทั้งรูปแบบในการบริโภคสินค้าและบริการของลูกค้ามีแนวโน้มว่าจะสอดคล้องกับสังคมสมัยใหม่มากขึ้น เช่น นิยมสินค้าที่มีคุณภาพ และมีความทันสมัย เป็นต้น (ปั้นคง, 2557) จากสถานการณ์การแข่งขันกันทางการค้าในตลาดอินโดจีนที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นนี้ จึงส่งผลต่อผู้ประกอบการร้านค้าใน

ตลาดอินโดจีนจังหวัดมุกดาหารต้องมีการปรับตัวเพื่อให้ได้เปรียบในเชิงของการแข่งขันและอยู่กับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างเข้าใจ จากงานวิจัยของ มิ่งมิตรวัน (2550) พบว่า ปัญหาของผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดอินโดจีน คือ คุณภาพสินค้าบางชนิดที่นำเข้ามาจากประเทศเพื่อนบ้านและนำมาจำหน่ายในตลาดไม่ได้มาตรฐานและมีการลอกเลียนแบบกันจำนวนมาก ทั้งยังไม่มีการสร้างความแตกต่างในด้านสินค้าผลิตภัณฑ์ เพราะฉะนั้น ภายหลังจากการที่ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างเต็มรูปแบบ จึงเป็นสถานการณ์ที่ท้าทายต่อการปรับตัวของผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดอินโดจีน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา “รูปแบบการปรับตัวเพื่อการแข่งขันของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-ลาว หลังเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาตลาดอินโดจีน จังหวัดมุกดาหาร”

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อค้นหารูปแบบการปรับตัวเพื่อการแข่งขันของผู้ประกอบการการค้าชายแดน

ไทย-ลาว หลังเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาตลาดอินโดจีนจังหวัดมุกดาหาร

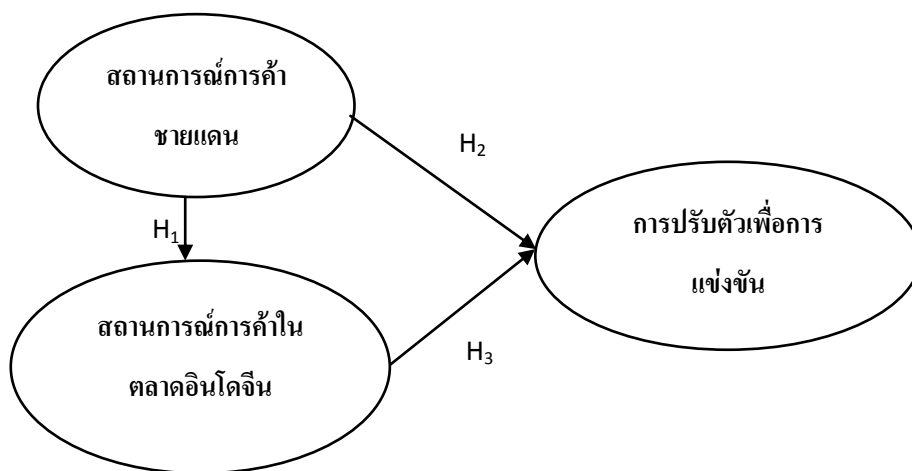
2. เพื่อทดสอบความสอดคล้องของตัวแปรสถานการณ์การค้าชายแดน สถานการณ์การค้าในตลาดอินโดจีน และการปรับตัวเพื่อการแข่งขันที่ได้พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และ อิทธิพลรวม ของตัวแปรสถานการณ์การค้าชายแดน สถานการณ์การค้าในตลาดอินโดจีนต่อการปรับตัวเพื่อการแข่งขัน

4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวเพื่อการแข่งขันของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-ลาว หลังเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาตลาดอินโดจีนจังหวัดมุกดาหาร

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้สาระสำคัญของแต่ละแนวความคิดนำมากำหนดเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. สถานการณ์การค้าชายแดนมีอิทธิพลทางตรงต่อสถานการณ์การค้าในตลาดอินโดจีน
2. สถานการณ์การค้าชายแดนมีอิทธิพลทางตรงต่อการปรับตัวเพื่อแข่งขันของผู้ประกอบการร้านค้า
3. สถานการณ์การค้าในตลาดอินโดจีนมีอิทธิพลทางตรงต่อการปรับตัวเพื่อการแข่งขันของผู้ประกอบการร้านค้า

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรของการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดอินโดจีนจังหวัดมุกดาหารที่ขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงานเทศบาลเมืองมุกดาหาร จำนวน 690 ราย (สำนักงานเทศบาลเมืองมุกดาหาร, 2559) โดยแบ่งเป็นผู้ประกอบการร้านค้าที่อยู่ชั้นใต้ดิน จำนวน 267 ราย และผู้ประกอบการร้านค้าที่อยู่ชั้นบนดิน จำนวน 423 ราย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยแนวคิดของ Hair, Anderson, Tatham และ Black (1998) ที่ได้เสนอเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง โดยพิจารณาจากขนาดของโมเดล โดยทั่วไปมักใช้ผู้ตอบจำนวน 10 - 20 คน ต่อค่าพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า 1 ตัว ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับโมเดลที่ได้สร้างขึ้น จึงอยู่ในช่วงระหว่าง 380 - 760 รายของจำนวนผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดอินโดจีนจังหวัดมุกดาหาร ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 499 ราย ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) จนได้ครบตามจำนวน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการรับรู้สถานการณ์การค้ามีทั้งหมด 2 มิติ ได้แก่ 1) มิติด้านสถานการณ์การค้าชายแดนมีทั้งหมด และ 2) มิติด้านสถานการณ์การค้าในตลาดอินโดจีน เป็นแบบสอบถามปลายปิด ใช้มาตรวัดทัศนคติของ Likert 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามการปรับตัวเพื่อการแข่งขันของผู้ประกอบการร้านค้า เป็นแบบสอบถามปลายปิด โดยใช้มาตรวัดทัศนคติของ Likert 5 ระดับ

3. การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ปรับปรุงแก้ไข และผลของการตรวจสอบค่า IOC มีค่าเท่ากับ 0.92 การวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้วิธีของ Cronbach ได้ค่าสัมประสิทธิ์ ครอนบาคอัลฟาทั้งหมดเท่ากับ 0.94

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยลงพื้นที่ แจกแบบสอบถามด้วยตนเอง และรอรับคืนแบบสอบถามกลับมาดำเนินการตรวจสอบเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ และสถิติวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการปรับตัวเพื่อการแข่งขันของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-ลาว หลัง

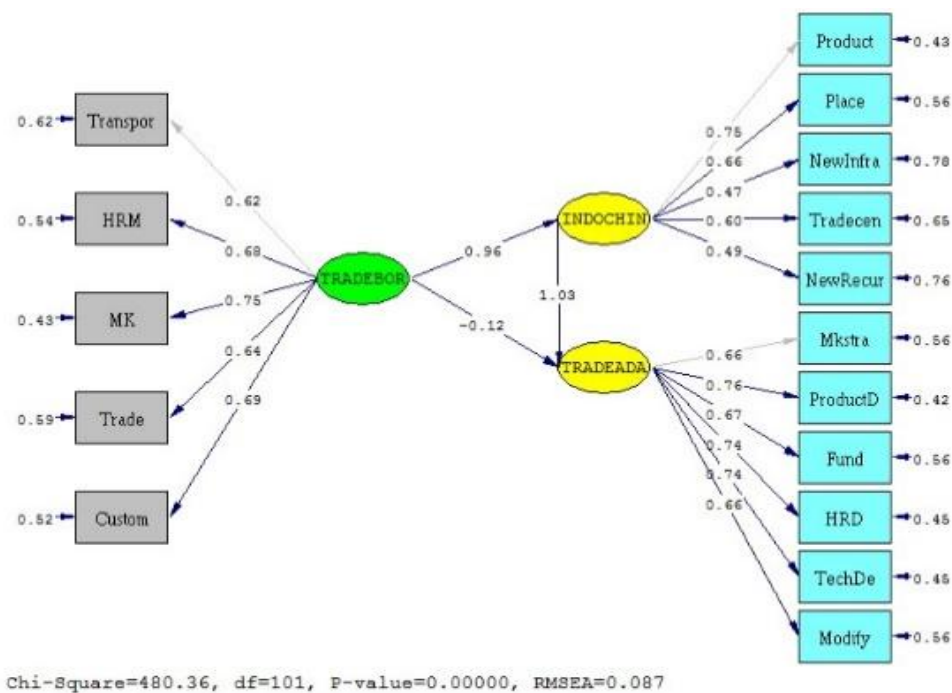

เข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษา ตลาดอินโดจีนจังหวัดมุกดาหาร แบ่งตัวแปร ออกเป็น 3 ลักษณะ คือ (1) ตัวแปรแฝงภายนอก ได้แก่ สถานการณ์การค้าชายแดน สถานการณ์ การค้าในตลาดอินโดจีน (2) ตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ การปรับเพื่อตัวเพื่อการแข่งขัน และ (3) ตัวแปรสังเกตได้ ได้แก่ การคมนาคมขนส่ง ทรัพยากรมนุษย์ในพื้นที่ การขยายตัวของตลาด สินค้า นโยบายการค้าการลงทุน พิธีการศุลกากร ผลิตภัณฑ์สินค้า ช่องทางการจำหน่าย โครงสร้าง พื้นฐาน ศูนย์กลางการค้า การจ้างงาน การ พัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด การบริหารเงินทุน การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ การพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศ และการปรับปรุงร้านค้า

2. หลังจากที่ถูกวิจัยได้ทำการตรวจสอบ โมเดลแต่ละโมเดลด้วยการวิเคราะห์ ห่องค์ประกอบยืนยัน (CFA) แล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำ โมเดลที่ทดสอบหรือตัวแปรแฝงแต่ละก้อนมา ประกอบกันเป็นโมเดลสมการโครงสร้างเริ่มต้น ของรูปแบบการปรับตัวเพื่อการแข่งขันของ ผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-ลาว หลังเข้า สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาตลาด อินโดจีน จังหวัดมุกดาหาร (ก่อนปรับโมเดล) พบว่า ไม่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิง ประจักษ์ ดังแผนภาพที่ 2

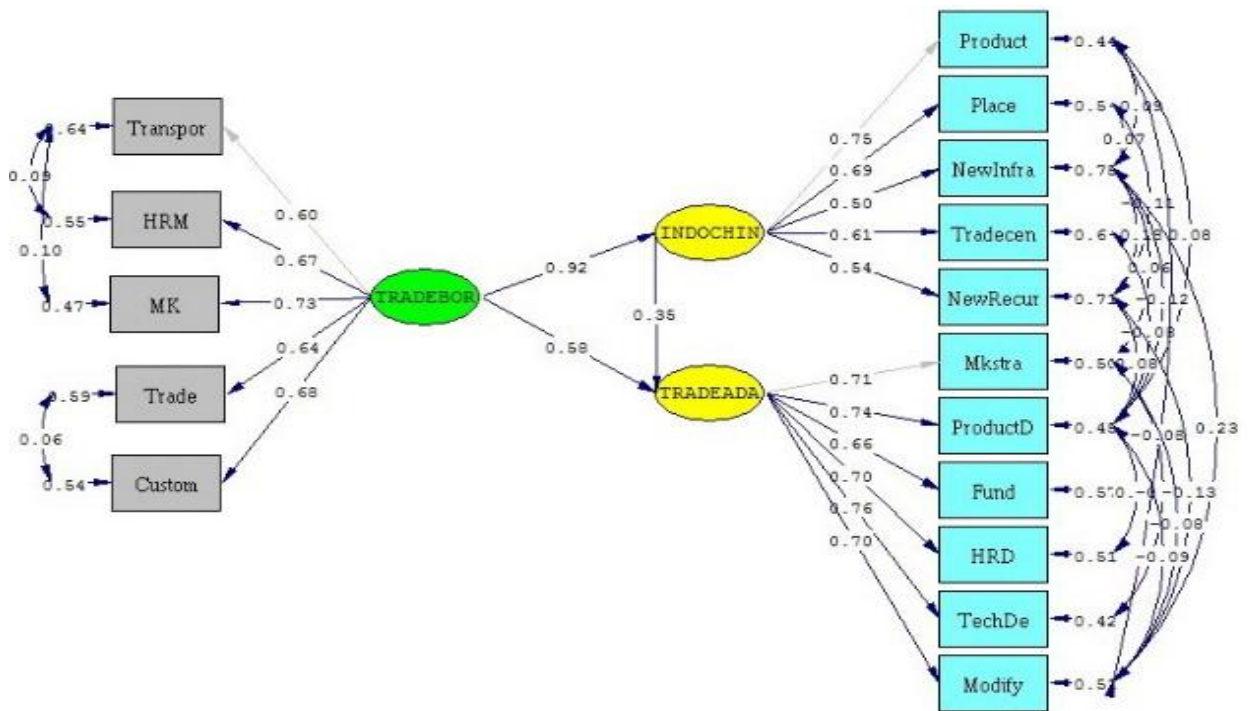
แผนภาพที่ 2 รูปแบบการปรับตัวเพื่อการแข่งขัน (ก่อนปรับ)

แผนภาพที่ 2 โมเดลสมมติฐาน (ก่อนปรับ) หลังจากที่ผู้วิจัยพบว่าไม่มีความสอดคล้องหรือกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว จึงทำการปรับแก้ไขข้อมูลตามข้อเสนอแนะของโปรแกรม ซึ่งภายหลังการปรับโมเดลแล้ว

พบว่า สถานการณ์การค้าชายแดนและการปรับตัวเพื่อการแข่งขันของผู้ประกอบการค้าชายแดนไทย-ลาว หลังเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความสอดคล้องและกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากที่สุดดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 รูปแบบการปรับตัวเพื่อการแข่งขัน (หลังปรับ)

Chi-Square=87.32, df=72, P-value=0.10553, RMSEA=0.021

ตารางที่ 1 ค่าสถิติความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานและรูปแบบที่ปรับแก้

รูปแบบ	χ^2	RMSEA	CFI, GFI, AGFI	สรุปความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
รูปแบบตามสมมติฐาน	$\chi^2 = 480.36$ ($P = 0.00^*$) $\chi^2 / d.f. = 101$	0.087	CFI= 0.97 GFI= 0.89 AGFI= 0.86	ไม่สอดคล้อง
รูปแบบที่ปรับแก้	$\chi^2 = 87.32$ ($P = 0.105$) $\chi^2 / d.f. = 72$	0.021	CFI= 1.00 GFI= 0.98 AGFI= 0.96	สอดคล้อง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาจากตารางที่ 1 ค่าสถิติวัดความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เนื่องจากไม่เป็นไปตามข้อตกลงที่ว่า โมเดลที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ให้พิจารณาจากค่าสถิติทดสอบ มีความน่าจะเป็น (p-value) มากกว่า 0.05 $\chi^2/d.f.$ น้อยกว่า 2 RMSEA น้อยกว่า 0.05 CFI, GFI และ AGFI มากกว่า 0.9 ดังนั้น จึงทำการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะโปรแกรม ผลของการปรับแก้พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ $\chi^2 = 87.32$, $d.f. = 72$, $p = 0.105$ หมายถึง ค่าไควสแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลักว่า โมเดลสมการโครงสร้างของรูปแบบการปรับตัวเพื่อการแข่งขันของผู้ประกอบการค้าชายแดน ไทย-ลาว หลังเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภูมิภาคตลาดอินโดจีน จังหวัดมุกดาหาร ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.98

ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 และ ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคาดเคลื่อนมาตรฐาน (SRMR) มีค่าเท่ากับ 0.022 ซึ่งเข้าใกล้ศูนย์

3. เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อตัวแปรการปรับตัวของผู้ประกอบการเพื่อการแข่งขัน (TRADEADA) พบว่าตัวแปรดังกล่าวได้รับอิทธิพลทางตรงจากสถานการณ์การค้าชายแดน (TRADEBOR) และสถานการณ์การค้าในตลาดอินโดจีน (INDOCHIN) โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.58 และ 0.35 ในรูปคะแนนมาตรฐาน ตามลำดับซึ่งมีค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ การปรับตัวของผู้ประกอบการเพื่อการแข่งขัน (TRADEADA) ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากสถานการณ์การค้าชายแดน (TRADEBOR) โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.33 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นค่าอิทธิพลโดยรวมของสถานการณ์การค้าชายแดนที่มีต่อการปรับตัวของผู้ประกอบการเพื่อการแข่งขันจึงมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.91 โดยอธิบายตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการปรับตัวของผู้ประกอบการ

ตัวแปรต้น	TRADEBOR			INDOCHIN				
ตัวแปรตาม	Total Effect (TE)	Indirect Effect (IE)	Direct Effect (DE)	Total Effect (TE)	Indirect Effect (IE)	Direct Effect (DE)		
INDOCHIN	0.92*	-	0.92*	-	-	-		
TRADEADA	0.91*	0.33*	0.58	0.35*	-	0.35*		

$\chi^2 = 87.32$, d.f.= 72, p= 0.10553, CFI=1.00, GFI=0.98 , AGFI=0.96, SRMR =0.022, RMSEA=0.021,

4. ผลการพัฒนาโมเดลรูปแบบการปรับตัวเพื่อการแข่งขันของผู้ประกอบการค้าชายแดนไทย-ลาว หลังเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษาตลาดอินโดจีน จังหวัดมุกดาหาร พบว่า สถานการณ์การค้าชายแดนเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการปรับตัวเพื่อการแข่งขันของผู้ประกอบการค้าชายแดนไทย-ลาว หลังเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมากที่สุด

อภิปรายผล

สมมติฐานข้อที่ 1 สถานการณ์การค้าชายแดนมีอิทธิพลทางตรงต่อสถานการณ์การค้าในตลาดอินโดจีนของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย-ลาว หลังเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยสถานการณ์การค้าชายแดนมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อสถานการณ์การค้าในตลาดอินโดจีน เท่ากับ 0.92 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และรูปแบบการปรับตัวของผู้ประกอบการการค้าชายแดนมีการปรับตัวในด้านคุณภาพสินค้า การบริการ และช่องทางการจัดจำหน่าย ประเด็นข้อค้นพบการคงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่ไม่เน้นความเป็นทางการ สอดคล้องกับงานวิจัย

ของ Njoku Ola Ama and others (2013) พบว่า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เลขาวิจิตร (2556) พบว่า สถานการณ์การค้าชายแดนไทย-มาเลเซียในภาพรวมมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจของผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนใต้เท่ากับ 0.68 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงผลการวิจัยที่สะท้อนออกมาข้างต้นนั้นสามารถอธิบายได้ว่า สถานการณ์การค้าชายแดนมีขอบเขตที่กว้างกว่าการค้าในตลาดอินโดจีน ไม่ว่าจะเป็นขอบเขตด้านพื้นที่ผลิตภัณฑ์และสินค้า ช่องทางการกระจายสินค้า จำนวนผู้ประกอบการ และฐานกลุ่มลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เจริญลาภ (2559) พบว่า สถานการณ์การค้าชายแดนมีลักษณะการพัฒนาที่ค่อนข้างจะเป็นระดับมหภาคมากกว่า โดยเฉพาะด้านอัตราการนำเข้าและการส่งออก และการขยายตัวของเศรษฐกิจในประเทศเพื่อนบ้าน และสอดคล้องกับ กลิ่นศรีสุข (2544) สมมติฐานข้อที่ 2 สถานการณ์การค้าชายแดนมีอิทธิพลทางตรงต่อการปรับตัวเพื่อการแข่งขันของผู้ประกอบการค้าชายแดนไทย-ลาว หลังเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดย

สถานการณ์การค้าชายแดน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการปรับตัวเพื่อการแข่งขันของผู้ประกอบการค้าชายแดนไทย-ลาว เท่ากับ 0.58 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมัยกุล (2556) และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอ็มเอก (2556) เนื่องจากว่าสถานการณ์การค้าชายแดนมีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะสินค้าอุปโภคบริโภค เสื้อผ้า เครื่องใช้ไฟฟ้า ซึ่งเป็นที่นิยมของประชาชนและนำเข้ามาจากประเทศเพื่อนบ้าน มีการปรับเปลี่ยนด้านราคา ด้านคุณภาพ และด้านรูปลักษณะที่หลากหลาย ทำให้ผู้ประกอบการร้านค้าทุกระดับและทุกประเภทต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Lazarus and Folkman (1984) และสอดคล้องกับ Moris (อ้างถึงใน โภคา, 2550: 18) ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า การปรับตัวของคนส่วนใหญ่เพื่อแก้ไขปัญหาที่ตนเองกำลังเผชิญอยู่และมุ่งให้ปัญหาอุปสรรคหมดไป

สมมติฐานข้อที่ 3 สถานการณ์การค้าในตลาดอินโดจีนมีอิทธิพลทางตรงต่อการปรับตัวเพื่อการแข่งขันของผู้ประกอบการค้าชายแดนไทย-ลาว หลังเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยสถานการณ์การค้าในตลาดอินโดจีน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการปรับตัวเพื่อการแข่งขันของผู้ประกอบการค้าชายแดนไทย-ลาว เท่ากับ 0.35 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิทธิพล ปานงาม และคณะ (2557) ทั้งนี้เนื่องจากว่าตลาดอินโดจีนถือว่าเป็นตลาดแลกเปลี่ยนและรองรับสินค้าจากประเทศเพื่อนบ้านได้จำนวนมาก และยังเป็นตลาดที่ได้รับความนิยมจากประชาชนที่มาจากภูมิภาคอื่น ๆ

แม้ว่าตลาดอินโดจีนจะมีน้อยแห่ง แต่ตลาดอินโดจีนมีจำนวนสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และสามารถทำรายได้ให้กับประเทศอย่างมหาศาล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภคฐานพสุ (2548) สอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณธรรมรักษ์ และ แก่นมณี (2557)

สรุป

รูปแบบการค้าชายแดนภายหลังจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะประเทศอาเซียนทางตอนเหนือของภูมิภาค เช่น ไทย สปป.ลาว เวียดนาม เมียนมา และกัมพูชา ต่างได้รับผลกระทบจากการเคลื่อนที่ของสินค้าที่เข้ามาตลาดจากรัสเซียและจีน ส่งผลให้ผู้ประกอบการในประเทศทางตอนเหนือที่แต่เดิมเป็นประเทศรับสินค้าจากประเทศรัสเซียและจีน เพื่อนำไปจำหน่ายภายในประเทศ หรือนำส่งต่อไปยังประเทศที่สามต่างต้องพิจารณาถึงคุณภาพสินค้ามากขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากว่าการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศจะต้องพิจารณาถึงคุณค่าของสินค้ามากขึ้นกว่าเดิม เช่นเดียวกับประเทศไทย โดยเฉพาะการค้าชายแดนในตลาดอินโดจีนจังหวัดมุกดาหารเป็นประตูหน้าด่านที่มีการส่งออกและนำเข้าสินค้าจาก สปป.ลาว แต่ละปีเป็นจำนวนมาก จำเป็นต้องคำนึงถึงคุณภาพสินค้าที่กระจายเข้ามาทุกช่องทาง สถานการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้ประกอบการในตลาดอินโดจีนต้องมีการปรับตัวอย่างรอบด้าน ประเด็นข้อค้นพบการปรับตัวครั้งนี้ คือ คุณภาพสินค้า ช่องทางการจัดจำหน่าย การให้บริการ และการปรับปรุงร้านค้า เพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการของลูกค้าสมัยใหม่ที่นิยมสินค้าที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน และที่

สำคัญมีความหลากหลายให้ลูกค้าได้เลือกชม ประเด็นต่อมาสินค้าที่มีการนำเข้ามาจำหน่ายในตลาดอินโดจีนจังหวัดมุกดาหารควรได้รับการปรับปรุงหรือเพิ่มมูลค่าของสินค้าจากผู้ประกอบการเสียก่อน เพื่อตอบโจทยความต้องการของลูกค้าจากทั่วทุกสารทิศที่เข้ามาเยี่ยมชมในตลาดอินโดจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูเทศกาลการท่องเที่ยวของจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมมากส่งผลให้เงินหมุนเวียนในจังหวัดมุกดาหารมากขึ้นและรัฐบาลย่อมได้ประโยชน์ในแง่ของเงินรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวดังกล่าว อีกทั้งการค้าในตลาดอินโดจีนมุกดาหารยังเป็นการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับประชาชนและระดับรัฐบาลให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 รัฐบาลควรวางกรอบนโยบายการส่งเสริมความรู้กลยุทธ์ทางการค้าและการวิเคราะห์ตลาดระหว่างประเทศให้กับผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดการค้าชายแดนให้รับทราบและเข้าใจกันอย่างทั่วถึงมากขึ้นกว่าเดิม

1.2 การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์สินค้าให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวอย่าง

แพร่หลาย หน่วยงานภาครัฐยังไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบควรร่วมกันกำหนดแผนการประชาสัมพันธ์เชิงรุกด้านผลิตภัณฑ์สินค้าอย่างต่อเนื่อง

1.3 รัฐบาลควรมอบนโยบายการทำงานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเฝ้าติดตามสถานการณ์การค้าชายแดนอย่างใกล้ชิด พร้อมจัดทำข้อมูลสรุปสถานการณ์ในภาพรวมเพื่อกำหนดเป็นมาตรการดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

1.4 รัฐบาลควรกำหนดมาตรฐานสินค้านำเข้าต้องได้รับการพิจารณาจากหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบพิจารณาเห็นชอบก่อนที่จะนำสินค้าเข้ามาจำหน่ายในประเทศ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนำไปปฏิบัติ

2.1 ผู้ประกอบการร้านค้าควรวางแผนการค้าและการลงทุนอย่างเป็นระบบ และควรศึกษาข้อมูลรอบด้าน โดยเฉพาะข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ของหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ ซึ่งทำการวิเคราะห์ด้วยหลักวิชาการและสะท้อนจากสถานการณ์ความเป็นจริง

2.2 ผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดอินโดจีน ควรดำเนินการปรับปรุงร้านค้าให้ดูทันสมัยสอดคล้องกับการเป็นตลาดสมัยใหม่ที่มีความสะอาดเป็นระเบียบชวนให้เข้าไปชมสินค้า

References

Charoenlab, Patra. (2559). *The Guideline of Chiangrai Border Trade Development: Case Study of Mea Sai and Tha Chak Lek Province*. The Master Thesis of MaeJo University.

- Community. The Master thesis of Chiang Rai Rajabhat University. Phaengwong, Siraprapa. (2556). **Souvenir Purchasing Behavior of Thai tourists, a Case study of Indo-China market, Nakhonpanom Province.** The Master thesis of Khon Kaen University.
- Deewong, Buntaree. (2557). **The projects of Mekhong River Area Renovating at Indochina market, Mukdaharn Province.** The Master of Science thesis of Kasetsart University, Bangkok.
- Denkoew, Rungthip. (2556). **Understanding and Adjustment of Medium and Small Enterprises in Phayao Province toward Accessing to the ASEAN Economic**
- Em-ek, Nawit. (2556). "Antecedents and Consequences of Behavioral Competencies for Competitiveness and Success of Thai – Malaysia Border Trade Entrepreneurs to Support the ASEAN Economic Community." *The Journal of Veridian*, Volume 7, 55-60.
- Hair, Joseph, Anderson, Rolph; Tatham, Ronald., and Black, William. (1998). **Multivariate data analysis. (5th edition.)**. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall.
- Kunthammarak, Apichat and Kaenmanee, Sumeth. (2557). "The Adaptation of the Retail Business in the Northeast of Thailand for being a Member of the **ASEAN Economic Community.**" Volume 1, 87-97.
- Krichthitayawut, Bhojjanaporn, Soothiwat, Phornphat and Supaporn, Wanida (2555). "Border Trade: Thailand's Opportunity to Enter the ASEAN Community." *The Journal of Economics and Society*. Volume 49, 27-31.
- Klinsrisuk, Kwankamon. (2554). **Potentials and Trends of Border Trading in Northeastern Thailand.** Report Research, Suranaree University of Technology :Nakhonrachasima. Lazarus and Folkman. (1984). *Stress Appraisal and Coping*. New York: Springer.
- Lekhawichit, Nutnapha. (2556). **Community Resident Opinion towards Bordering Trades between Thailand and Malaysia in Three Southern Border Provinces.** The Master thesis of Yala Rajabhat University.
- Mingmitrwan, Chutakarn. (2550). **The development of Mukdaharn Indo-china trade market model.** The Master of Social thesis. Ubon Ratchathani Rajabhat University.
- Mukdaharn Municipality Office. (2559). **Annual performance report for 2016.** Mukdaharn: Municipality Office.

- Njoku Ola Ama and others. (2013). "Profitability of the Informal Cross-Border Trade: A Case Study of Four Selected Borers of Botswana." **African Journal of Business Management. Volume**, 4221-4232.
- Pan-ngum, Ittiphol and others. (2557). **Trade and Transportation in Indo-China**. Report Research. Chulalongkorn University.
- Phokasawas, Mallika. (2557). **The Roles of Lady Development Foundation with Indo-China Market. Mukdahan Province**: Chamber of Commerce.
- Phakathanpasu, Nantisa. (2548). **Behavior and Marketing Factors Influencing Decisions of Thai Tourists in Indochina Market**, Mukdahan Province. The Master Thesis of Kasetsart University.
- Phoka, Pimnapas. (2550). **Adjustment Social Support and Quality of Life of Migrant Workers at Bophloi District Kanchanaburit Province**. The Master thesis of Kasetsart University.
- Samaikul, Madhurada. (2556). "Border Trade and Economic Development: Case Study of Friendship border market Thai-Cambodia" Sakaeo Province. **Academic services journal prince of Songkla University. Volume** 25, 22-30.
- Sripota, Ampika. (2557). **Border Trade and Thai Economics Future Channel in Asean**. [Online]. Available from: <http://www.thai-aec.com/967#ixzz4FnzwZSoZ>.
- Sittilert, Termdham. (2557). **Understanding the Border Trade: the Underline Trade Model of Thailand under AEC Dialogue**. [Online]. Available from: http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=3172&filename=index.
- Suttaphum, Walaiporn. (2557). Gems and Jewelry Entrepreneurs Attitudes in Pankong, Wimon. (2557). Thai Border Trade Opportunity. **Post Today**. Volume 12, B16